

# Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

## ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.  
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.  
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

## Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

## Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.  
Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicați nu se înapoiază.

## INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.  
rândul cu litere garmond.

## Vizita din Sofia.

Sibiu, 17 Octomvrie n.

Poporul bulgar a avut în cursul săptămânei trecute zile de rară sărbătoare, zile de istorică importanță. L'a vizitat la el acasă, în capitala sa Sofia, Impăratul Wilhelm al Germaniei. Pentru că preainalta vizită lui a sunat, poporului bulgar, nu casei domnitoare, ori regelui bulgar Ferdinand, cu care Impăratul Wilhelm s'a întâlnit destuleori la diferite fronturi, ori pe teritoriile cucerite dela dușmani, în cursul acestui război, nu putea să simtă deci împăratul german necesitatea de a-l vedea de nou, după ce numai câteva săptămâni sunt de când s'au văzut mai pe urmă și s'au consultat împreună pe pământul Dobrogei cucerite dela români.

A simțit însă Impăratul Wilhelm necesitatea de a vedea poporul bulgar însuși, care a adus atâtea jertfe în actualul război, — după aduse multe altele în celalalt război de mai înainte din Balcani, — necesitatea de a-l vedea, a-i vorbi și a-l asigura, că jertfele aduse de astădată nu vor fi zadarnice, aspirațiunile poporului bulgar vor fi realizate, idealul său național va primi ființă, se va face unirea tuturor bulgarilor sub un singur domnitor, într'un stat mare național bulgar.

Din cuprinsul toastelor rostite la prânzul de gală, dat în palatul regal din Sofia, Joi seara, așa vedem și așa înțelegem scopul mergerii Impăratului Wilhelm al Germaniei la Sofia. Scopul n'a fost altul, decât întărirea poporului bulgar în credință, că nu a greșit de loc, când în războiul mondial de acum s'a alăturat la puterile centrale și și-a legat soarta de soarta acestora, pentru că pe calea aceasta și-a asigurat viitorul.

Vizita Impăratului Wilhelm al Germaniei la Sofia, capitala Bulgariei, a avut deci caracter curat politic, și e de mare însemnătate, mai ales în urma faptului, că cu Impăratul a călătorit și cancelarul de stat dela externe al imperiului german, domnul Kühlmann, care pe vremea, când Impăratul Wilhelm cerceta bisericile și alte așezăminte însemnate și istorice din Sofia, ținea consultări intime cu ministrul prezident bulgar, cu domnul Radoslawow.

Despre cele vorbite și întâmplare între acești doi bărbați de stat lumea nu poate să afle însă nimica deocamdată; și astfel importanța vizitei dela Sofia trebuie și poate să fie judecată numai după toastele rostite de cei doi domnitori, la prânzul de gală din palatul regesc din Sofia. Le dăm deci și noi în întregime.

Regele Ferdinand a rostit în onoarea oaspelui său toastul următor:

«Maiestate! Ziua de astăzi, în care mi s'a dat să pot saluta în Sofia pe puternicul domnitor al nobilului popor german, e un eveniment de o însemnătate istorică, nu numai pentru mine și poporul meu, ci pentru în-

tregul orient. Cu mine împreună salută și armata mea și poporul meu pe supremul beliduce al puternicului imperiu german, pe aliatul credincios și pe amicul sincer al Bulgariei. În numele meu și în numele tuturor bulgarilor, acum uniți, exprim Maiestății Voastre mulțumită adânc simțită pentru marea onoare de a ne împărtași de preainalta vizită a Maiestății Voastre. Poporul bulgar, cu ajutorul glorioasei armate germane și cu al credincioaselor aliate: Austro-Ungaria și Turcia, a sprijinit poporul meu înarmat într'u eluptarea unirii sale. Infățișarea Maiestății Voastre e eveniment foarte îmbucurător și e o nouă dovadă prețioasă despre sentimentele sincere și pătrunse de aliat ale Maiestății Voastre față de mine și țara mea. Pe aceasta, cu mine împreună, fiecare fiu al țării acesteia pune preț foarte mare. Suvenirile legate de vizita Maiestății Voastre, făcută nu de mult în orașul eliberat Niș și bucuria, că putem să vedem astăzi pe Maiestatea Voastră în mijlocul nostru, stăpânește toate inimile, dar mai ales pe a mea, pătrunsă cu totul de grațitudine curată și sinceră. Dela vizita aceea multe s'au schimbat în privința politică și militară, dar nu s'a schimbat nimica în raporturile intime dintre țările noastre. Alianța legată pe câmpul de război și sigilată cu sângele vărsat în comun, va fi și în vremile de după războiul, pe care vrem să-l continuăm până la învingerea finală, o mare binecuvântare pentru popoarele noastre. Pun greutate specială pe declarația ce o fac, că și cel din urmă soldat bulgar va lupta cu credință mai departe, împreună cu aliații săi, și va întreprinde tot pentru a se atinge victoria finală, care asigură popoarelor noastre desvoltarea liberă și atingerea scopului național dorit cu căldură: *unirea tuturor fiilor poporului bulgar*. În această luptă puternică, poporul german de sub înțeleapta conducere a Maiestății Voastre a pus în uimire lumea întreagă cu puterea ce o are, cu organizația de stat și cu admirabila jertfire de sine. Acest exemplu luminos va servi pentru toate timpurile de model și de îndemn aliatului credincios bulgar. Rămână binecuvântarea lui Dumnezeu și pe mai departe asupra vitejilor noștri soldați, și deele răsplată pentru jertfele fără păreche. Doresc din toată inima, ca orele petrecute în țara mea să fie plăcute pentru Maiestatea Voastră și ca Maiestatea Voastră să vă reîntoarceți cu impresii mulțumitoare și cu amintiri plăcute în patria proprie germană. Ridic paharul meu pentru sănătatea Maiestății Voastre, a puternicului aliat și credincios amic al meu, pentru gloria admirabilei armate germane și pentru splendidul viitor al poporului german».

La toastul acesta al regelui Ferdinand, Maiestatea Sa, Impăratul Wilhelm al Germaniei, a răspuns următoarele:

«Pentru binevoitoarele cuvinte de salutare ale Maiestății Voastre îmi

exprim adânc simțita mulțumită. Maiestatea Voastră a serbat nu de mult împlinirea anului al treizecilea de domnie. Profit cu bucurie de ocaziune, ca felicitările exprimate în scris Maiestății Voastre, să le pot repeți acum, cu ocaziunea acestei serbări de mare însemnătate, față în față. Cu mândrie și cu fericire poate privi Maiestatea Voastră îndărăt la cei treizeci de ani. Munca pe care a săvârșit-o Maiestatea Voastră, fără întrerupere, spre fericirea poporului, din momentul intrării în anumita zi de August în Tirnova, e acum încoronată. După serbarea fericită a aducerii aminte a urmat în curând ziua celei mai mari întristări. Cu mare emoțiemă gândesc la fericita regină, care în vremea păcii și în viitorul războiului a fost mama adevărată a acestei țări, și activitatea ei binecuvântată pe toate terenele iubirei deaproapelui, va rămânea pururea memorabilă. Urmând invitații afabile a Maiestății Voastre, m'am putut convinge cu ochii mei proprii, când eram pe drum spre capitala bulgară, cât de mult a înflorit țara aceasta sub înțeleapta domnie a Maiestății Voastre. De mult eram martor admirator al năzuinței firme și conștiente, care condusă de o mână înțeleaptă, a îndrumat poporul bulgar, plin de tărie, în mod treptat pe calea progresului. Cu sinceră consimțire am privit la adânc dorință și la năzuința acestui popor spre unirea națională. Aducându-ne aminte de trecutul nostru propriu, simțim afinitatea sufletească față de națiunea aceasta tină și tare. Cea mai frumoasă întărire a acestei comunități interne a fost aceea, că sub conducerea pusă pe vederi largi a Maiestății Voastre, Bulgaria s'a alăturat în războiul mondial la cauza justă a puterilor centrale și și-a legat soarta de a noastră. Germanii și bulgarii luptă de doi ani, cu austriacii, maghiarii și turcii împreună, în contra unei lumi întregi de dușmani. Războiul acesta, după lupte victorioase, a adus Bulgariei împlinirea dorințelor ei istorice. Sunt mândru, că trupele noastre au putut contribui la eluptarea acestui succes. Splendidele făpturi de arme, pe cari le-au săvârșit împreună trupele bulgare și germane, vor fi totdeauna cele mai frumoase pagini în istoria acestor două popoare. Dar vor avea efect adânc și asupra raporturilor din viitor dintre aceste două țări. Sângele german și bulgar a curs împreună. Aducerea aminte de primejdiile și lipsurile comune, ajutorul împrumutat în ceasurile de necesitate și învingerile câștigate împreună, vor forma la fiecare participant în acest război, la copiii și nepoții lor, legătura nedespărțită, legătura camaraderiei, care nu are valoare mai mică decât eșirea din același neam. Din camaraderia aceasta se desvoaltă credința neclătinată, de care se sparge orice intrigă a dușmanului și în fața căreia nu se poate întări nici odată îndoiala și neîncrederea. Rămânem astfel legați prin darea de mâni în mod nedespărțit. *Vremea de cercare*

*încă nu e trecută*. Ingâmfarea și cutezanța dușmanilor noștri, cu care vreau să nimicească, din invidie, viitorul Bulgariei și să împedecă înflorirea Germaniei, încă nu e zdrobită. Încă nu se pot decide nici acum să renunțe la planurile lor de cucerire și să pună capăt vărsării de sânge. Noi stăm însă la post, cu aliații noștri austro-ungari și turci, amenințați și ei de asemenea făpturi ale dușmanului, până când cu ajutorul lui Dumnezeu va succede prin legarea păcii să asigurăm bunurile sfinte, pentru a căror apărare am pus mâna pe arme. Dacă în vreme de pace, care nu e tocmai departe, îmi va da iarăși ocaziune bunătatea Maiestății Voastre ca să vizitez țara aceasta, sper și am credința, că voi vedea atunci o Bulgarie mare, fericită și asigurată, sub coroana căreia trăesc în unire tare fiii credincioși ai poporului, și care împodobită cu laurii victoriei se bucură de fructele bogate ale opintirilor ei eroice și în cooperare credincioasă cu soții ei de mai nainte, își dedică forțele tinere și facultățile mari muncii păcii și a culturii. Imi ridic paharul pentru binele Maiestății Voastre și al casei Maiestății Voastre, pentru activitatea lungă și binecuvântată de domnitor a Maiestății Voastre, pentru glorioasa armată bulgară, pentru înflorirea și desvoltarea Bulgariei».

## Dela Oradea-mare.

Vorbirea cu care P. O. Domn protopresbiter Andreiu Horvath din Oradea-mare a introdus, ca mandatar episcopesc, în scaunul de vicar episcopesc și președinte al consistorului diecezan din Oradea-mare pe Preacuvioșia Sa, părintele protosincol Roman R. Ciorogariu, fost director seminarial în Arad, a fost următoarea:

Preacuvioșia Voastră! Venerabil Consistor! Din încrederea și însărcinarea bunului nostru episcop, mie mi-a venit distincțiunea, ca în numele P. S. Sale, să săvârșesc introducerea solemnă a nou alesului nostru vicar episcopesc, a P. C. Voastre în scaunul de frunte al acestui Venerabil Consistor.

Dacă privim în depărtatul trecut al istoriei bisericii noastre, cum spun și istoriograful, aici în Oradea-mare, în special în partea de oraș Velența, se află și acum urmele vizibile ale vechii noastre episcopii, care în urma vitregității timpului de atunci, când cu unirea, ca greutate să i se facă bisericii noastre, a fost desființată, și înlocuită cu o episcopie heterodoxă. S'a dat într'un loc și a crepat într'altul; căci biserica noastră străbună din părțile Bihorului nu numai că n'a dispărut, ci dimpotrivă s'a întărit, căci înainte de război numărăm 222 mii suflete ortodoxe, până când cealaltă biserică abia 40 mii. Vlădicia noastră apoi cu timpul a fost contopită cu cea a Aradului, din care facem parte întregitoare, în frunte cu bunul, înțeleptul și muncitorul nostru Episcop actual Ioan I. Papp.

P. C. Voastră! Biserica ort. română din Bihor a avut și are și astăzi însușirile sale speciale, și acestea sunt: dorul de a face bine și a ține cu putere mare la credința străbună. Că aserțiunea aceasta nu e luată din vânt, ilustrez cu aceea, că din părțile Bihării au eșit cei mai însemnați binefăcători ai neamului nostru, un Zsiga, un Gozsdu, un Faur, un Negrean șcl. cari crescuți din familii sărace, ajungând prin



truda lor cinstită la o stare materială mai bună, și-au ținut de datorință primordială a se îngriji de viitorul bisericii, neamului, din care au făcut parte.

Când privim apoi la starea materială a celorlalte biserici de aici, sprijinite din partea puterii, cari dispun de milioane, când privim la poziția ținuturilor locuite de credincioșii bisericii noastre aflătoare între latifundiile altor biserici, ne convingem din nou, că poporul nostru bihorean bastinaș, din care facem și noi parte, a ținut mai mult la credința și limba sa, decât la aurul și argintul altuia. O însușire de mare preț la poporul nostru bihorean.

Adeverirea acestora aș putea-o ilustra cu sute de dovezi, dar o las. Este destul, P. C. Voastră, când vă asigurăm, că noi, cari din grația lui Dumnezeu și voința poporului suveran suntem conducătorii fi-rești ai acestui popor, suntem pătrunși de asemenea sentimente față de legea și limba noastră.

În posesiunea acestor însușiri P. C. Voastră nu aveți alta decât a cultiva, a perfecționa aceste mărgăritare de mare preț, în sinul credincioșilor noștri de aici.

Vă cunoaștem! Ne cunoașteți. Căci dacă nu ați muncit imediat în sinul acestui consistor, dar ați lucrat la cultivarea, creșterea clerului nostru din dieceză, de decenii. Cea mai mare parte a clerului de astăzi a fost în școală sub scutul P. C. Voastre. Chiar acestei împrejurări se poate atribui faptul, că P. C. Voastră în sinodul eparhial, cea mai de frunte corporațiune în dieceză, ați fost ales cu totalitatea voturilor prezente. O distincțiune, ce numai pușinilor li se dă.

Fie deci și aceasta un impuls la continuarea lucrărilor în fruntea Consistorului nostru și noi Vă asigurăm, că muncind P. C. Voastră și de acum înainte așa ca în trecut, suntem la spatele P. C. Voastre, dându-Vă tot sprijinul, pentru întărirea bisericii și ridicarea poporului de aici din Biharia.

Astăzi, când vă salutăm aici în plinul acestui Consistor, nu putem să Vă poftim altceva, decât mulți ani, să lucrați cu bine în via Domnului.

Mulțumim și P. S. Sale, Domnului nostru Episcop diecezan, că alegerea P. C. Voastre a confirmat-o din punct de vedere canonic, și îi strigăm dintru adâncul sufletului «întru mulți ani, Stăpâne»!

Iar acum, împlinindu-mi mandatul primit dela bunul nostru Arhiepiscop, Vă rog să ocupați scaunul presidial, declarându-Vă de vicar episcopesc, instituit după toate formele legale. Ocuparea acestui scaun să fie într'un ceas bun! La mulți ani!

## REVISTĂ POLITICĂ.

**Anglia.** Declarația importantă a secretarului de stat *Kühlmann*, făcută zilele acestea în camera imperială germană, a avut răsunet în Anglia, și anume în două locuri.

Intr'o adunare dela Liverpool, din 13 I. c., *Asquith* reflectează la cuvintele lui *Kühlmann* și zice, că nu se

îndoește în dorința de pace a Germaniei și Austro-Ungariei; dar întrebarea este, că dește oare în sinceritate *guvernul* german să se facă pace? Acest guvern, zice *Asquith*, se rostește foarte nelămurit în chestiunea păcii și nu arată nici măcar în generalități condițiile Germaniei. Cuvântarea lui *Asquith* se sfârșește în concluziunea, că războiul trebuie purtat până la hotărâre definitivă.

A doua vorbire este a prim-ministrului *Lloyd George*, ținută în fața unei deputațiuni a corporațiilor de agricultură. Prim-ministrul englez voeste să constate, că pericolul submarinelor scade. Recomandă cruțare în ale traiului, deoarece proviziile în alimente s'au micșorat în toată lumea. *Lloyd George* este de părere, că declarația lui *Kühlmann* în chestiunea Alsației și Lorenei *prelungeste* războiul; Anglia însă, oricât ar dura luptele, va sta credincioasă alături Franței; iar războiul are să se poarte până la biruință finală.

**Franța.** În camera franceză s'a desfășurat o vie discuție asupra activității diplomației din Franța. Unii oratori au arătat greșelile diplomaților, din vina cărora francezii au pierdut vechea prietenie de veacuri a Turciei. Politica externă, zice unul dintre deputații socialiști, trebuie condusă în spirit democratic; nu există nimic mai primejdios, decât diplomația secretă.

*Briand* a luat în apărare pe cei învinuiți, zicând că diplomația franceză a izbutit să ridice aproape toată lumea împotriva Germaniei.

Ministrul de externe *Ribot* răspunde, că va da atențiunea cuvenită părerilor rostite cu acest prilej, și că va propune unele reforme. În cuvântarea sa, ministrul *Ribot* s'a exprimat și despre chestiunea Alsației și Lorenei, zicând că pacea nu se poate încheia fără deplină lămurire a problemei: dacă Franța nu-și recapătă provinciile, pacea încheiată va purta iarăși sămburele războiului viitor. Cuvântarea ministrului a produs mare plăcere în cameră.

Ziarele *Matin*, *Figaro* și altele, care stau aproape de guvern, comentează discursul lui *Kühlmann*, și scriu, că trebuie să vină *alt* diplomat în Germania, dacă lumea de acolo dorește în adevăr înfăptuirea păcii.

**Rusia.** Noul șef al statului major rusesc, generalul *Duhonin*, a declarat, cum vestește agența telegrafică dela Petrograd, că știrile despre

anarhia din armata Rusiei sunt cu totul exagerate, deoarece armata aceasta ține legate și astăzi 140 de divizii dușmane. În considerare că se apropie earna, nu este probabil ca inamicul să înceapă o serioasă ofensivă; cel mult va face încercări mai tari sau mai slabe în scopul de a pătrunde în sinul dela Riga. (A și pătruns!) Generalul *Duhonin* speră, că în cursul iernii situația armatei se va îmbunătăți, și la primăvară va fi capabilă de ofensivă.

## Războiul.

15 Octomvrie n.

La frontul *ostic*, în Albania și în Macedonia, nu s'a întâmplat la trupele de pe uscat eveniment mai mare. În marea *ostică*, flota germană a ocupat insula de mare însemnătate *Osel*, pe teritoriul cărei insule se dau acum lupte între infanteria germană și cea rusă. Capitala insulei e luată de germani.

La frontul *italian*, fiind vremea nefavorabilă, numai pe muntele San Gabriele și în valea *Wippach* s'a dezvoltat activitate mai mare războinică. Întreprinderi de ale trupelor noastre au avut succes. Încercările de înaintare ale dușmanului le-au împiedecat soldații noștri.

Frontul dela *vest*. În Flandria activitatea artileriei a fost variată. Câte odată a devenit foarte puternică. S'au întâmplat și ciocniri între trupe de recunoaștere. În Artois englezii au atacat cu forțe mari pe un front de patru kilometri, și li-a succes să intre pe la mijlocul frontului în pozițiile germane, din cari însă au fost scoși în cursul nopții prin contraofensivă. La St. Quentin foc mare de artilerie. Catedrala a primit de nou 50 de bombe. Pe celelalte locuri la frontul acesta foc neîntreput de artilerie, câte odată foarte puternic.

16 Octomvrie n.

Dela frontul *ostic*, din Albania și din Macedonia nu se comunică nimic deosebit. La frontul *italian* au fost pe platoul dela *Bainsizza*-*Duhulsfânt* și pe muntele San Gabriele lupte terminate bine pentru noi.

Frontul dela *vest*. În Flandria activitatea războinică a rămas cea din ziua de ieri. Lupte mai mari de infanterie nu s'au dat. Trupele de recunoaștere engleze le-au respins germanii pe mai multe locuri. La gruparea de armate a clironomului german s'a continuat focul de artilerie ziua întreagă. Atacurile franceze au fost respinse. Întreprinderi germane de recunoaștere au avut succes. Mai mulți francezi au ajuns în captivitate.

Luptele de pe insula *Ösel* decurg favorabil pentru trupele germane, cari au ocupat partea principală a insulei. Peste 2400 de ruși au ajuns în captivitate. Luptele se continuă pentru restul insulei. Rușii manifestă rezistență desperată, care însă nu va putea fi de lungă durată. Germanii au luat dela ruși 30 tunuri, 21 mitraliere, câteva aeroplane și multe care cu muniție și alimente.

## Reorganizarea învățământului teologic și a educației seminariale.

De Dr. Lazar Iacob, profesor seminarial în Arad. (Urmare).

### Examele.

La predarea disciplinelor teologice, profesorii trebuie să aibă în vedere un studiu cât se poate mai intensiv, scopul acesta îl urmăresc și orele de practică. Dar profesorii au și datoria de a lua în seamă materialul predat, ceace se face în diferite feluri. În institutele rom. catolice se examinează ora de ora sau odată pe săptămână, sunt apoi examene semestrale, dar se constată că examinarea aceasta este prea șablonatică. Noi nu avem norme speciale în privința examinării, ci fiecare profesor lucrează după priceperea sa. Dar în vederea unui studiu sistematic, trebuie să introducem și aici un plan unitar.

Studiile să se ia în seamă astfel, ca elevii să dea probă de judecată și nu numai de memorizare. Prin urmare examinarea ora de ora, ori în fiecare săptămână odată, trebuie omisă, pentru că este prea mecanică, iar în locul ei profesorul să facă rezumate, un fel de repetitoriu, care să servească spre adâncirea materialului. Pentru examinarea sistematică trebuie să introducem *colocviile* semestrale și examene riguroase la materialul de pe un an. Dar examenele acestea să fie sistematice, să se țină cel mult cu 3-4 elevi deodată, ca să însemneze o serioasă dare de seamă despre studiul făcut și să nu se țină numai de lux.

Examele se vor ține la sfârșitul fiecărui an, iar la cursul de patru ani s'ar ține la sfârșitul anului II, III și IV, în anul I ar fi numai colocvii. Pentru examene se va plăti taxă corespunzătoare, dela care colegiul profesoral poate dispensa. Comisia examinătoare se va constitui din profesorii de teologie, iar Consistorul va trimite un comisar, sau examenele se vor ține sub conducerea episcopului eparhial.

Dealtfel regularea în detalii a examenelor se va face prin regulament special. Trebuie însă să accentuăm, că și aici — ca în toate afacerile institutului — trebuie să introducem un sistem mai academic. Clasificațiile semestrale, ca împrumutări din organizația școalelor medii, să le înlocuim cu indice, în care se va însemna — cu notă generală — și rezultatul examenelor.

### Examenul de calificare preoțească.

În mitropolia noastră ocuparea unui post bisericesc se condiționează de examenul de calificare. Examenul acesta, numit rigoros, se ține sub conducerea episcopului eparhial înaintea unei comisii, din care profesorii de teologie nu fac parte, și ar avea mai mult caracter practic.

Nu știu care este originea acestui examen, probabil să fie moștenire din timpul, când — în lipsă de pregătire sistematică — singur examenul acesta forma titlu de îndreptățire la preoție. Dar astăzi, când de pregătirea sistematică pentru preoție se îngrijește școala, calificarea preoțească se constată la examenele, cari se țin în institutul teologic. Fiind vorba acum de reorganizare, trebuie să se reformeze și examenul acesta.

## FOIȘOARA.

### Eroul.

(După Körner) de Dr. Sebastian Stanca. (Fine.)

Tudor văzându-se atât de aproape de ființa iubită simți o clipă trecându-i prin suflet toate senzațiile zilelor fericite trăite în casa aceasta, și cu o mânie ne bună porni ca o furtună fulgerătoare se năpusti cu ostașii lui asupra dușmanului. În poarta vilei îi răsări în față un ofițer tinăr, înalt, cu chipul bălai îmbujorat la obraz și cu ochii negri scânteițetori. Și până aci el se luptase mai vitejește, dar acum dovedea o rezistență uimitoare în fața ofensivei. Cu o desperare sălbatică apăra intrarea vilei.

Tudor se aruncă asupra lui. Săbiile lor însângerate se încrucișază și loviturile armelor lor ce scăpărau scantei erau tot mai îndârjite. În sfârșit ai noștri intrară în vilă, dușmanii se dau, ofițerul rămase cel mai neîmpăcat, se retrăgea din odaie în odaie luptând și pândind prilejul să birue pe Tudor. Acestuia i se păru într'un moment că aude glasul de argint al Mariei. Vijelie de mânie se scormoni în sufletul lui, cu o putere uriașă se năpusti încă odată asupra ofițerului dușman și-l străpunse cu sabia, iar acesta se prăbuși în

pragul odăii vecine. Atunci cu un strigăt desperat răsări în pervasul ușei Maria: «Cornel, dragă Cornel, o, nenorocitul meu frate», și frângându-și mâinile căzu peste trupul ofițerului.

Ca un trăsnet din senin fulgeră în creierul lui Tudor lumina grozavă a faptei săvârșite. Ucigașul fratelui sta sdrobotit de desperare. Înțelesul ursitei întâmplată îl incremenise. Maria se trezi o clipă, ochiul ei întalni pe al lui, rătăci însă repede la spada înșoșită de sânge, apoi la fratele căzut și din nou își perdu conștiința. Slujile alarmate o ridicară, părinții îi urmară în jeluire amară. Tudor sta uimit, împetrit în loc fără să mai audă și fără să mai simtă nimic în jurul său. Raportul soldatului care îi aduse înștiințarea, că dușmanul e bătut nu-l auzi, în sufletul lui nu mai era decât o durere uriașă care sfărtaica dintr'insul cu ghiarale desperării bucată de bucată. Sufletul sdrobotit nu mai avea putere să birue amarul chinului și într'o pornire de adevărată nebulie scoase arma să-și spulbere creierul.

În acel moment răsări în prag tatăl Mariei. Bătrânul bun și nobil s'a recules mai întâi și fără un cuvânt întinse mâna ucigașului. Acesta lăsă arma din mână și căzu în genunchi înaintea lui. Dar bătrânul îl ridică și îmbrățișându-se bărbații vărsară lacrimi în plâns sguduitor, iar inimile lor sângerău de amarul durerii nemărginite. Potopul lacrimilor le mai potoli încâtva

suferința și liniștindu-se bătrânul îi povesti, cum după depărtarea lui din vilă venise trupa dușmană și în fruntea ei fiul său Cornel. Acesta intrase în armata rusească și lua parte și el la campania războiului în părțile acestea. Ce mare le-a fost bucuria. Ce clipe fericite au petrecut împreună. Cât de mult se bucurase și fiul său de cele povestite de Maria, și cât de mult doria să vadă pe scumpul pretin al iubitei sale surori și să-l iubească și el ca pe un frate.

Vorbele bătrânului tăiau răni grozave în sufletul lui Tudor și nu odată a întins mâna după armă să-și pună capăt durerii. Dar totdeauna bătrânul l-a domolit.

O mișcare neobicinuită se porni de odată prin odăile vecine, plânsete, jeluiri și alergări grăbite. O altă nenorocire bătea la ușă. Maria al cărei suflet prea gingaș și plăpând nu putea birui senzațiile grozave ale celor petrecute, zăcea în primejdie de moarte!

Un nou vârtej de desperare năvăli în sufletul lui Tudor. Trebuia să mai vadă odată pe Maria, să-i cadă în genunchi, să-i mai sărute odată mâinile, cari îi legaseră cândva viața pentru veci de dânsa. Și tatăl îi împlini rugarea.

Tudor căzu în genunchi la patul bolnavei, pe când un tremur ca de friguri îi sguduia toată ființa. Durerea îl amuțise și îi brăzda fața cu văpaia lacrimilor de foc.

În sufletul Mariei se sbuciuma ura și iubirea față de ucigașul fratelui. Nu voise să-l mai vadă. În sfârșit însă își întoarse privirea aproape stânsă cătră el și-i întinse mâna. Iubirea birui durerea

Momentul acesta al revederii îl descrie Tudor însuși într'un fragment de scrisoare adresată pretinului său:

«Sunt ruinat, sunt sdrobotit, iubitul meu. Sunt ucigaș, ucigașul norocului și al fericirii mele, ucigașul fericirii familiei întregi, a acelei familii care îmi îmbrășe cea mai scumpă fericire ce o poate avea un om pe pământ.

Sânge nevinovat îmi pătează mâinile și desperarea clocote în vinele mele. Blăstăm, blăstăm pe capul meu. Amintirile trecutului vivesc astăzi o vijelie grozavă în sufletul meu și creierul meu bate la pragul nebuniei. Am mai văzut-o odată, această femeie sfântă pentru mine, căreia cu mâna mea sacrilegă i-am năruit tot idealul vieții; m'a mai învrednicit odată de privirea ochilor ei mari și negri și m'a sdrobotit când mi-a întins mâna ei albă zicându-mi: «Tudore, te iert». A cercat să se ridice să mă cuprindă, dar a căzut neputincioasă în brațele mele și — s'a dus. Pretine dragă, o putere neînțeleasă mă trage pe urma ei, desperarea mă alungă după dânsa. M'a iertat, divina mea copilă, dar eu nu mă pot ierta. Păcatul săvârșit cere ispășire, muștrarea mă biciuește cu plesne de foc și cere jertfă. Și numai cu



Ar fi mai multe modalități. Examenul de calificare să se țină, după cursurile teologice, din: Cântare, tipic și administrație bis. Ori examenul din anul ultim să fie considerat ca examen de calificare, pe baza căruia să se libereze testimoniul de calificare preotească. Dacă însă e a se susține ca examen independent și să se extindă la mai multe studii, atunci să se facă numai din Exegeza T. N., Istoria bis., Dogmatică, Morală, Dreptul canonic, Liturgică, Odigetică, Cântare și Tipic.

Examenul să se țină în luna Iunie, după examenul din anul ultim, iar comisia examinătoare să se constituie din profesorii de teologie și alți preoți cu pregătire teologică superioară, pentru că numai așa poate fi vorba de examen sistematic. Doctorii în teologie, absolvenții unei facultăți teologice cu examenele în ordine, vor face examen numai din Cântare, tipic și rituale.

### Studentii în teologie și calificarea învățătorească.

La institutul nostru elevii cu maturitate gimnazială sunt obligați să câștige și diploma de învățător în timpul studiului teologic. Îndatorirea aceasta însă este spre paguba educației teologice, deoarece încă în anul trecut am prezentat conferinței prof. un memoriu, pe care acum — fiind vorba de reforma învățământului — mă simt dator a-l lua și în cadrele acestui elaborat.

O afacere, care în timpul din urmă a preocupat mult autoritățile noastre bisericești, a fost lipsa de învățători, care din zi în zi devine tot mai simțită. De chestia aceasta s'a ocupat și Congresul național-bisericesc și pentru sporirea contingentului de învățători a decretat, ca studenții în teologie cu opt clase și maturitate să fie obligați a-și câștiga diploma de învățător. În conformitate cu acest conclud și sinodul eparhial din dieceza Aradului — prin conclud nr. 30 din 1913 — a obligat la examen de calificare inv. pe teologii, cari au calificarea cerută de lege.

Prin măsura aceasta se intenționa ajutorarea școlii confesionale, și din interese obștești se cereau jertfe și elevilor cari se pregătesc pentru cariera preotească, de sine înțeles fără a atinge ori a împedea cât de puțin educația specială teologică. Este doară evident că ceice s'au înscris în teologie, trebuie să se pregătească în locul întâi pentru chemarea preotească.

Dar în practică dispoziția amintită are inconvenientele sale, pe cari — în urma experienței făcute în această privință — mă simt dator a le arăta și a le supune deliberării conferinței profesionale.

1. Este un neajuns, că obținerea diplomei de învățător se impune numai elevilor cu 8 clase și maturitate, pe când ceilalți cu pregătire inferioară, cari dau contingentul cel mai mare pentru institutul nostru, sunt scutiți de îndatorirea aceasta.

Deosebirea aceasta nu se poate justifica, mai ales dacă vom avea în vedere organizația învățământului în mitropolia noastră. În biserica noastră toți parohii — fără deosebire de pregătire — sunt directori școlari și sub raportul acesta toți elevii trebuie să primească instrucție egal de îngrijită, până când se va susține organizația actuală.

sânge, cu sângele meu pot ușura povara acestui păcat. Adio, dragul meu pretin. N'am drept să arunc vina asupra sorții, eu însu-mi mi-am ucis fericirea. Rămas bun îți zic pentru todeauna. Măne plec la luptă și Dumnezeu e bun, îmi va asculta rugăciunea: să mi-o revăd acolo sus în ceruri. Adio!

Dorința i s'a împlinit. În luptele ce-au urmat și cari au scos pe ruși cu desăvârșire din țară, Tudor Marin a fost erou, fără păreche. Căuta moarte mereu și o găsi.

Ziua de 11 Mai, care hotără bătaia, se trezi în bubuit grozav de tunuri, iar în valea Prutului se porni un clocot înfricoșat. Vuetul iadului deslănțuit înghite armatele pornite la bătae și moartea secera în hohote crâncene mulțimea. Tudor Marin lupta desperat. Se năpusti cu vitejii lui ca o volbură asupra dușmanului și căuta mereu primejdia unde era mai mare.

În ultimul asalt din ziua aceea, în culmea spre Boian, căzu strâpuns de baionetele dușmane, pe când tovarășii lui implantau steagul biruinței lângă trupul lui. Ultime-i cuvânt i-a fost: Maria.

Eroul fu adus cu alai militar la Vila Mairia. Soarele care cobora spre amurg se opri o clipă în pragul orizontului și înclină cu razele sale albe proaspete ale celor trei morminte din grădina vilei boeresti.

Nu justifică deosebirea aceasta nici necesitatea, din care a emanat dispoziția amintită, fiindcă tocmai în parohiile mai mici, unde nu vor fi preoți cu pregătire superioară se va simți mai mult trebuința de învățători și de supliniri. Posturile de învățător sunt vacante mai adeseori în comunele mai mici, dorind fiecare învățător să ajungă în locuri mai bune, de aceea aici este mai simțită și trebuința, ca — până la îndeplinirea postului de învățător — preotul să se îngrijească de școală. Pentru școlile dela orașe și din comunele mari se vor afla totdeauna învățători calificați și aici nu se va cere sprijinul teologilor cu calificare învățătorească.

Este deci prea firesc, că elevii noștri vor fi numiți mai ales în comunele mici, la cari nu se vor afla învățători. Dar în cazul acesta obligarea lor la serviciul de învățător va avea aparența unui canon numai din cauza calificării lor superioare, de vreme ce elevii cu pregătire inferioară sunt scutiți de îndatorirea aceasta. Ar putea urma și situația ciudată, ca elevul cu pregătire inferioară, ca director școlar, să ajungă superiorul colegului său de mai înainte cu pregătire neasemnat mai bună.

2. Dispoziția amintită influențează păgubitor educația teologică tocmai a elevilor cu pregătire superioară. Până când elevii cu calificare inferioară pot să-și vadă liniștit de studiile teologice, până atunci elevii cu maturitate, obligați să asculte unele studii pedagogice și să se pregătească pentru examenele pedagogice — sunt condamnați să ia studiile teologice, în lipsă de timp fizic, mai puțin temeinic. Că lipsește în adevăr timpul fizic, să se ocupe intensiv în studiile teologice și să-și poată câștiga cultura teologică, la care îi îndreptătesc pregătirile, se poate dovedi cu cazuri concrete.

În anul școlar 1915/16 — edificiul nostru fiind transformat în spital militar — s'au ținut cursuri alternative într'un local improvizat, dela 8—1 înainte de amiază și s'au ținut cursuri la institutul pedagogic, iar dela 2—6 după amiază la institutul teologic. Dar elevii cu 8 clase și maturitate au fost obligați să asculte cursuri și înainte de amiază la institutul pedagogic, să asiste la orele de practică și să facă lecțiile pentru școala de aplicație alături de studenții în pedagogie. Astfel trecea și timpul înainte de amiază, fără să-și poată vedea de studiile teologice, cătră vreme colegii lor cu pregătire inferioară au putut studia necon-turbati.

Mai este de adăugat, că tot elevii cu maturitate sunt împărțiți de catiheți la școlile elementare din Arad. Lucrul acesta — abstrăgând de noua îndatorire pe care o impune — are și partea rea, că sil-lește pe elevi să absenteze dela cursuri, ce este hotărât în detrimentul educației lor. Și de îndatorirea aceasta sunt scutiți elevii cu pregătire inferioară. Se poate spune dar hotărât, că astăzi în institutul nostru teologic s'a creat o situație privilegiată elevilor cu pregătire inferioară, și o situație imposibilă elevilor cu opt clase și maturitate, care nu va întârzia să-și arete urmările rele în aceea, că tot mai puținii elevi cu pregătire superioară vor veni, și astfel se va reduce și mai mult nivelul acestui institut, dealfel și acum destul de redus din cauza pregătirilor atât de eterogene ale elevilor.

3. La inconvenientele acestea se mai poate înșira și unul de natură materială, pentru că obținerea diplomei de învățător este împreună cu cheltueli considerabile.

Planul de învățământ al statului, obligator și pentru noi, a sporit în măsură foarte mare partea administrativă și lucrurile scripturistice la examenele pedagogice. Deaceia este drept și echitabil, ca profesorii să fie remunerați pentru lucrul lor. Din cauza aceasta regulamentul pentru calificarea învățătorească fixează taxe pentru diferitele examene. Pentru examenele de calificare de curs II, III și IV, teologii trebuie să plătească 20 cor., pentru examenul de calificare finală 40 cor., iar Consistorului pentru diplomă 20 cor., de tot 120 coroane, din care pe elevii din anul al III-lea vine suma de 80 (pentru examenul de calificare de cursul IV, final și diplomă).

Fără îndoială suma aceasta este o sarcină considerabilă și — considerând că diploma de învățător se cere elevilor în teologie din interes obștești — taxarea aceasta este și nedreaptă. În astfel de împrejurări, când se cer și jertfe materiale, elevii nu pot fi constrânși să facă examenele pedagogice. Iar obligarea lor la examene, fără considerare la cheltuelile împreunate cu acelea, ar produce rezes și starea aceasta, care nu se poate motiva cu legile de dreptate și echitate, va înrăuri nefavorabil asupra însușirii, pe care absolvenții de teologie ar trebui să o ducă din zidurile școlii.

Acestea sunt neajunsurile împreunate cu aplicarea obligătoare a concludului amin-

tit, și pentru înlăturarea lor am onoare a face propunerea următoare:

Având în vedere, că îndatorirea elevilor cu pregătire superioară de a-și câștiga diploma de învățător, înrăurește păgubitor educația lor teologică și se crează situație grea tocmai elementului, care ar trebui atras la școala noastră;

Având în vedere, că la institutul nostru, unde elevii nu sunt cu pregătire egale, impunerea la sarcini numai elevilor cu maturitate va avea drept urmare reducerea nivelului institutului, pentru că se va reduce tot mai mult numărul elevilor cu pregătirile complete;

Având în vedere, că tocmai în eparhia Aradului ajutorul, ce l-ar primi școala confesională dela teologii cu calificare învățătorească, se face iluzoriu prin cursurile private la institutul teologic cerutate de învățători, și prin aceasta învățători cu diplomă și experiență pedagogică trec la cariera preotească și astfel ajutorul ce se dă cu o mână, cu cealaltă se ia, — propun:

Să fie rugat Venerabilul Consistor să ia măsurile de lipsă pentru înlăturarea neajunsurilor acestora, prin abrogarea concludului amintit. Dar și până când s'ar reveni asupra afacerii, obținerea calificării învățătorești să nu fie obligatorie la elevii cu 8 clase și maturitate, ci numai facultativă.

Din cele ce am spus atunci, nu am nimic de schimbat, dincontră mai pot adăuga, că începând cu anul școlar 1916/17 — elevii trebuie să plătească încă câte 12 cor. la fondul regnicolar de penziuni, în trei ani 36 cor. La teologie încă plătesc pentru fondul acesta 20 coroane în fiecare an.

Așadar examenele pedagogice îi costă acum pe elevii 156 coroane, din suma aceasta pe elevii din cursul al treilea teologic vin 92 cor., o sumă considerabilă mai ales în împrejurările grele de acum, când mulți elevi au dus lipsesele cele mai mari chiar în ce privește alimentația.

În sfârșit e de observat, că de se va face reorganizarea învățământului, trebuie să se introducă examene sistematice și la teologie, cum e contemplat și în planul nostru, dar în cazul acesta va fi imposibil ca elevii — mai ales cei din anul al III-lea — să se poată pregăti pentru două examene. Se impune așadar necesitatea de a absolva pe studenții în teologie dela examenele pedagogice, și pentru sporirea numărului învățătorilor să se caute alte mijloace.

(Va urma)

## NOUȚĂȚI.

**În memoria regelui Carol al României.** Împlinindu-se în 11 Octomvrie a. c. trei ani dela moartea regelui Carol I al României, mitropolitul primat — cum se anunță din București — a dispus să se officieze parastase, în toate bisericile țării, pentru odihna sufletului răposatului demnitor. În acelaș timp se vor rosti rugăciuni și pentru răposata regină Elisabeta. — Cu prilejul acestei aniversări, ziarul *Lumina* povestește următorul episod: Regele Carol și câțiva politicieni vorbeau odată despre atitudinea *Italiei* într'un viitor război; s'a susținut din partea unora, că Italia deși face parte din tripla alianță, ar putea totuși să se amestece în război împotriva puterilor centrale. Regele a zis atunci: «Sânt sigur, că Italia n'are să se miște. Am văzut declarația sa formală. *Un rege nu poate să mințescă*». — *Lumina* observă: Durere, s'a adevărit, că și un rege poate să mințescă, și nu numai regele — Italiei.

**Congresul medicilor.** Dela Baden se anunță: *Secția medicală a Confederației trăției de arme* a puterilor centrale s'a deschis în 12 Oct la Baden sub protectorat și în prezența Monarhului Carol. La deschidere au participat și arhiducii Frideric și Francisc Salvator și arhiducesele Izabela și Gabriela. Prezidentul congresului, prințul Fürstenberg, a deschis ședința și a salutat pe ilustrii oaspeți. Din partea Ungariei a vorbit consilierul intim Iosif *Szterényi*, care a luat parte la congres ca viceprezident executiv al Confederației din Ungaria. În cuvinte călduroase a accentuat Monarhul valoarea Confederației frăția de arme, dorind congresului succes desăvârșit. După ce suveranul a părăsit ședința, s'au început discuțiile științifice. Au vorbit: profesorul *Dietrich* (Berlîn) despre terapia balneară; prof. *Bókay* (Budapesta) despre organizarea băilor și a locurilor climatice din Ungaria pentru invalizii războiului; medicul colonel Dr. *Schütz* despre organizarea curei de băi cu raport la armata austro-ungară.

**Confiscare.** Fostul primar al orașului Fiume, Ricard *Zanella*, aflându-se pe câmpul de luptă, a trecut în partea rușilor; după aceea a plecat din Rusia în Italia. Erarul a cerut dela tribunalul din Buda-

pesta, ca toată averea lui *Zanella*, care a comis crima de lesă maiestate și de infidelitate, să fie confiscată. Tribunalul a hotărât în acest înțeles.

**La mănăstire.** Exțarul Nicolae și familia sa au fost duși dela Tobolsk în mănăstirea Abolah, la o depărtare de 18 verste dela oraș. Mutarea s'a făcut la cererea de-tronaturii țar, care la Tobolsk se simțea rău, deoarece locuința de acolo, lipsită de grădină, era înconjurată ziua întreagă de mulțimea curioșilor.

**Guvernul italian și pacea.** Din Zürich se vestește: Măsurile luate de guvernul italian pentru înăbușirea mișcării de pace, fiind de-o asprime extraordinară, se pare că au efect. Manifestațiile publice, în urma activității tribunalelor militare, au încetat. Presa intervenționistă își continuă atacurile cu multă vehemență împotriva aderenților păcii și cu deosebire în contra oamenilor lui *Giolitti*. Întâmplările recente din camera imperială germană sânt mult explozate de partidele rășboinice din Italia.

**† Șerban Cioran, învățător în Râșinari,** a decedat, după scurte suferințe, în 1/14 Octomvrie la orele 5 dimineața în al 46-lea an al etății, al 20-lea al căsătoriei și după 25 ani de funcțiune. Rămășițele sale pământești s'au așezat spre odihnă vecinică Marți 3/16 Octomvrie la ora 1 p. m. în cimiterul gr.-or. rom. din Râșinari. Odihnească în pace!

**Preoți abstenenți.** Există de câțiva ani în Elveția o *Reuniune a preoților abstenenți*, de confesiune reformată. După raportul mai nou al reuniunii, dintre 1502 preoți reformați elvețieni sânt astăzi abstenenți 486, adică 32 la sută. Aceștia, prin înfrânare totală dela băutură, au pornit lupta împotriva alcoolismului la credințioșii lor. Cei mai mulți dintre preoții abstenenți, și anume 41 la sută, sânt în etate de 30—40 de ani; câte 35 la sută sânt în etate de 25—30, sau de 40—50 de ani. Intre abstenenți se găesc și profesorii dela teologia din Zürich, mai mulți doctori în teologie și licențiați.

**† Ioan Manovicu.** Ni se scriu următoarele: În mormântarea preotului Ioan Manovicu din parohia Retisdorf, protop. Sighișoarei, decedat în 14/27 Septemvrie în al 72-lea an al etății, s'a făcut în 16/29 Septemvrie, participând la tristul act, pe lângă inteligența și poporul din loc, mulți oaspeți din comunele din jur. A pontificat Preanonor. Domn. protopresb. *Dimitrie Moldovan*, asistat de 6 preoți. Terminat fiind înduioșătorul serviciu funebral, părintele protopresbiter de pe amvonul bisericesc rostește panegiricul pătrunzător, cuprinzând în liniamente generale viața și activitatea defunctului. A fost un preot de model, evlavios, activ, cinstit și muncitor, zicea oratorul, și toate așezămintele cu mențiune culturală, precum și diferitele fonduri existente din parohie, sunt opere grăitoare ale acum decedatului paroh. Ca membru în toate corporațiunile noastre bisericești, tractuale și culturale, era activ, fiind stimat și respectat de toți, cu cari venea în atingere. Cu el dispore omul vrednic de urmat și de pomenire, cu un trecut de 44 ani în viața preotească. La mormânt a vorbit în limba germană di paroh ev. luth. din loc. Din frumoasa cuvântare rostită ne-am putut convinge de stima și trecerea ce a avut-o decedatul și înaintea străinilor, numindu-l pe adormitul în Domnul preot al ordinii, propagator al păcii și bune înțelegi între toți locuitorii comunei. În veci pomenirea lui!

**Datorie de 38 de miliarde.** Guvernul provizor rusesc a adus la cunoștința conferinței democratice, că îndatoririle financiare ale Rusiei cătră aliații săi au atins în 1 Octomvrie 1917 suma de 38 miliarde de ruble.

**Reducerea cvotei de făină.** Din 16 Octomvrie până în 15 Noemvrie, cum anunță magistratul orașului nostru, se reduce cvota de făină dela 9 kg la 7½ kg de persoană.

**Zahărul crud.** Din Arad se anunță: În ședința comisiunii de alimentare publică s'a adus la cunoștință, că lipsă de cărbuni în fabricile de zahăr nu va dura, decât până în Ianuar 1918; după aceea publicul va primi earăș zahăr rafinat, în locul zahărului crud, cum s'a distribuit în vremea din urmă.

**Teatrul cinematograf.** Generalul feld-marșal *Mackensen pe Dunăre* se reprezintă Joi și Vineri, în 18 și 19 Octomvrie, la *Apollo* în Strada Schewis. Suplimente în fiecare seară, cu scene instructive sau hazlii.



Ad. Nr. pp. 636/1917. (204) 1-3

**Concurs.**

Pentru ocuparea postului de învățător și cantor la școala noastră din comuna **Butene** prin aceasta se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 800 cor. dela popor și din venitele stolare ca cantor.

2. Cuartir liber în edificiul școlii, cu 1/4 jugăr de grădină cultivată.

3. 2 stânjeni de lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ.

4. Intregirea salariului se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales, iar dacă din vina acestuia nu se va da întregirea, atunci comitetul parohial și respective poporul nu ia răspundere pentru întregirea lui.

Suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigoare, au să între la subscrisul în termenul sus indicat, iar concurentul are să se prezinte la sf. biserică în vre-o Duminecă sau sârbătoare, ca să cânte la biserică.

Cluj, la 22 Septembrie 1917.

Oficiul protopresbiterat ort. rom. în conțelegere cu comitetul parohial.

**Tuliu Boșescu,**  
protopresbiter.

Nr. 349/917 (201) 2-3

**Concurs.**

Pentru întregirea parohiei de clasa primă (I) Szászcsör-Sászi, în protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sunt cele fasonate în tabela B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare, în termenul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiterat, și cu observarea dispozițiilor din «Regulamentul pentru parohii» să se prezinte poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Szászsebes-Sebeș, la 22 Septembrie 1917.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. rom. al tractului Sebeș în conțelegere cu comitetul parohial:

**Sergiu Medean,**  
protopresbiter.

Nr. 246/917 prot. (200) 2-3

**Concurs.**

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a Ațal din tractul Mediașului, pe baza ordinului consistorial din 11 Iulie a. c. Nr. 4498 Bis., se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul deschis, iar concurenții, cu observarea prescrierilor regulamentare, să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta sau a servi sf. liturghie și a face cunoștință cu parohienii.

Mediaș, la 20 Septembrie 1917.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. rom. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

**Romul Mircea**  
protopresbiter.

Nr. pr. 1748/1917.

**De arădat**

Comuna **Veresmart** (Roșia săsească, Rotberg), din comitatul Szeben, dă în arădat **Duminecă în 21 Octombrie n. 1917** la 1 oră d. a. pășunatul comunal numit «Dresch», pe timpul dela 25 Octombrie 1917 până în 1 Martie 1918. Prețul de strigare este 150 coroane. Condițiile mai de aproape se pot vedea în cancelaria comunală.

Veresmart, 14 Octombrie 1917.

(205) 1-1 **Primăria comunală.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

**S'a pierdut 6 vaci**

la târgul din Săliște în 5 l. c., toate 6 sânt marcate cu semnul «M» tăiat în păr. Cine știe ceva despre ele, este rugat să înștiințeze administrația acestui ziar, și va primi o răsplată.

(199) 3-3

**Caut post de cantor** la vre-o biserică. Condițiile întreținerea: Cvarțir și mâncare. Sunt singur, fără familie.

**Nicolae Muntean,**

(206) 1-1 Sibiel, p. u. Săliște.

**Înerez în parte**

**100-200 oi** (la caz de trebuință le și vârez). Adresa se poate afla la Administrația ziarului. Interesații din apropiere pot primi în Sibiu informațiuni și orientări în toate privințele dela fiul teolog al publicatorului.

(207) 1-1

**Vindem mere**

de prima calitate cu prețul de **K 220** maja metrică, încărcate în vagon la gara Hunedoara.

„Agricola“,

2-3 (202) societate economică pe acții,  
Hunedoara (Vajdahunyad).

In editura comisiei administrative a tipografiei arhidiecezane, în traducere românească, făcută de dl **Teodor V. Păcățian** redactorul „Telegrafului Român“ a apărut

**Evangelia ca bază a vieții.**

celebra lucrare a lui **G. S. Petrow**, în care carte sunt tratate cu multă putere de convingere temele următoare: *Principiile fundamentale ale civilizației, Educarea voinței în spirit creștinesc, Degenerarea morală, Sublimitatea evangheliei, Împărăția lui Dumnezeu*. Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană din Sibiu**. Prețul unui exemplar e **1 cor. 50 fileri plus 15 fileri** porto poștal.

Revanzătorilor li se dă **20%** rabat.

A apărut în editura comisiei administrative a **tipografiei arhidiecezane:**

**R. Ruiz Amado:**

**Secretul succesului**

convorbiri teoretice și practice cu tinerii de 15-20 ani, traducere de **Vasile Stan**, profesor la seminarul „Andreian“. Cuprinsul: **Succesul și fericirea. Problema succesului. Idei atavice. Zeificarea succesului. Zodia. Periodul fatal. Planul de luptă. Nu fumezi? Inocă o țigaretă...? Păhărelele de beutură. Vorbele obscene. Steagul celor șapte voinici. Timpul e aur. Lectura. Jocurile. Sportul. Prietini și Cavalierism și Donchișotism. Viermele neadormit. Orientări. O putere... Nobleta adevărată. Inclinările și destoiniciile. Concurența socială. Capitalul celor demosteniți. O obiecțiune și o părere. Chemarea dumnezeiască. Munca. Împărțirea timpului. Statornicia. Împărțește ca să învingeri. Puterea de sus Adaus: Sfaturile unui părinte către fiul său.**

După cum se vede din acest cuprins bogat, **Secretul succesului** e o contribuție însemnată la literatura noastră pentru tineret, astăzi destul de săracă.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană din Sibiu**, exemplarul broșat (280 pagini format 8<sup>o</sup>) cu **220 coroane**.

Revanzătorilor se dă un rabat de **20%**.

**A apărut**

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

**Carte de rugăciune,**

în care se cuprinde: Rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; Psalmul „Miluește-mă Dumnezeule“, etc.; rugăciunile mesei; Simbolul credinței; rugăciune de seara; rugăciune către Dumnezeu Tatăl; rugăciune către născătoarea de Dumnezeu; rugăciunea sfintei cruci; rugăciune către domnul nostru Iisus Cristos și rugăciune la nenorociri și alte necazuri.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană**, și se vinde legată în culoare roșie și vânătă cu **40 fileri**.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Preoților, profesorilor și învățătorilor, la comanda de cel puțin 50 exemplare, pe lângă achitarea prețului sau expedarea cu rambursă, li se dă **20%** rabat.

Este o carte de rugăciune foarte corespunzătoare nu numai pentru trebuințele sufletești ale ori cărui creștin, ci și ca dar la copii, precum și pentru ostașii din război, atât după cuprins, cât și după format și exterior.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană din Nagyszeben—Sibiu:**

**Tipicul bisericii ortodoxe**

intocmit pentru trebuințele preoților români și ale elevilor seminariilor

de

**Aurel Popoviciu,**

duhovnic-econom seminarial, instructor de cântări bisericești și de tipic.

Aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan prin decisiul din 21/VI 1916. Nr. 7238 B.

Se vinde numai legat cu **5 Cor.** plus **50 fil.** porto, recomandat.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană:**

**Conlucrarea omului cu Dumnezeu.****Predici**

de

**Mihai Păcățian,**

protopresbiter

și alți preoți din ppresbiteratul B.-Comșului.

Prețul **3 cor.**, plus **12 fil.** porto.

**Calendarul****partidului național român pe anul 1918,**

va apărea peste 10-15 zile. În acest calendar foarte folositor și foarte bogat afli zilele și sărbătorile de peste an, mersul vremii, târgurile, despre poșta. Afli apoi cum stau astăzi țările în război, ce schimbări s'au făcut în urma bătăliilor sângeroase. Găsești apoi în «Calendarul partidului» secretul îmbogățirii, sfaturi de cruțare, economie și spirit de câștig. Calendarul e împodobit cu numeroase chipuri din război. Mai cuprinde bucăți literare din peana celor mai buni scriitori români. Istoria amănunțită a războiului pe timp de un an, dela Septembrie 1916 încoace toată o afli în calendarul nostru, apoi știri despre jertfele mari aduse pentru țară. Fiecare Român trebuie să se intereseze de ce se întâmplă în viața noastră națională: «Calendarul partidului» dă îndrumări de care nu se poate lipsi nici un Român bun și de inimă. Vă dăm deci sfatul să abonați de pe acum Calendarul partidului, care va fi cea mai frumoasă podoabă în casa voastră. Grijiți să nu rămâneți fără el! Cumpărați-l până nu e târziu trimițând prețul înainte. **Revanzătorii și librăriile primesc rabat!**

Costă numai **1 cor.** și porto **20 fil.** (cu trimitere recomandată **40 fil.**)

Comandați-l îndată dela:

2-10 (203)

Tipografia „CONCORDIA“ Arad, strada Zrinyi 1/a.

**A apărut:**

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

**Rânduiala Liturgiei**

și

**Carte de rugăciune**

pentru tinerimea gr.-or. ort. română

în care se cuprind: Rânduiala liturgiei; rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei Treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; psalmul 50 „Miluește-mă Dumnezeule“ etc.; Simbolul credinței; tropare de cerere; rugăciunea sfântului Efrem; rugăciunile mesei; rugăciune de toate zilele către Născătoarea de Dumnezeu; rugăciune către sfântul Nicolae; rugăciune înainte de mărturisire; rugăciune înainte de împărtășirea cu s. cuminecătura ale marelui Vasile și Ioan gură de aur; rugăciuni după împărtășirea cu s. cuminecătura; rugăciunile de seara și rugăciunea cinstatiei cruci.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană**, și se vinde legată frumos, în culoare roșie, cu **60 fileri**.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Revanzătorilor li se dă rabat **20%**.

**„Biblioteca Șaguna“**

Redactată de **Dr. I. Lupaș, Săliște.**

Nr. 16-36.

**Mângăiați poporul!**

Cuvântări bisericești

de

**Dr. Ioan Lupaș**

și alți preoți din protopopiatul Săliștei.

Se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană în Sibiu-Nagyszeben.**

Prețul unui exemplar: Broșat cor. 250, legat cor. 300, porto 20 fileri.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană în Sibiu:**

**Frumoasa din Nor**

și alte povești

de

**E. Hodoș.**

Prețul 250 cor. + porto 20 bani.